C/2024/1571

5.3.2024.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Utjecaj visokih cijena energije na poljoprivredni sektor i ruralna područja”

(samoinicijativno mišljenje)

(C/2024/1571)

Izvjestitelj: **Simo TIAINEN**

Odluka Plenarne skupštine:	23.2.2023.
Pravna osnova:	pravilo 52. stavak 2. Poslovnika
	(samoinicijativno mišljenje)
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i okoliš
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	22.11.2023.
Rezultat glasanja	48/0/0
(za/protiv/suzdržani):	
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	14.12.2023.
Plenarno zasjedanje br.:	583
Rezultat glasanja	
(za/protiv/suzdržani):	182/0/2

1. **Zaključci i preporuke**

1.1. Porast cijena energije i rizici od poremećaja u opskrbi energijom među glavnim su problemima koji su tijekom posljednje godine izazivali zabrinutost u EU-u i zbog kojih je na razini EU-a i država članica poduzet širok raspon mjera. Visoke cijene energije imaju značajan utjecaj na ruralna područja, a osobito na poljoprivredni sektor u EU-u.

1.2. Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) napominje da su Europska komisija i države članice uvele niz mjera u svrhu suzbijanja posljedica rastućih cijena energije. EGSO napominje da bi države članice, umjesto nacionalnih *ad hoc* odgovora politike, trebale poboljšati uporabu instrumenata u okviru nacionalnih strateških planova za ZPP u svrhu suzbijanja krize uzrokovane naglim promjenama na tržištu.

1.3. EGSO ističe da brzi porast cijena, što podrazumijeva brzi porast troškova proizvodnje, također predstavlja izazov za mehanizme zajedničke poljoprivredne politike (ZPP). Zbog toga EGSO predlaže da Komisija razmotri uključivanje protucikličkih elemenata u instrumente ZPP-a nakon 2027.

1.4. EGSO podržava sve inicijative čiji je cilj smanjivanje ovisnosti o ulaznim materijalima i izvorima energije koji se temelje na fosilnim gorivima. EGSO ističe potrebu za poboljšanom usklađenosti politika u svrhu ubrzavanja zelene tranzicije, osobito u pogledu dekarbonizacije i nefosilnih izvora energije. Osim poljoprivredne i ruralne politike, ti se ciljevi moraju u većoj mjeri uzeti u obzir u okviru drugih sektorskih politika.

1.5. EGSO snažno podupire zamisao prema kojoj bi se ugovornim praksama unutar lanca opskrbe hranom trebali u većoj mjeri uzeti u obzir viši troškovi proizvodnje u primarnoj proizvodnji. Ugovori povezani s lancem opskrbe hranom često su nepromjenjivi i njima se u nedostatnoj mjeri uzimaju u obzir troškovi proizvodnje koji se brzo mijenjaju. EGSO jasno ističe da se stanje mora poboljšati. EGSO poziva na usklađivanje raznih ugovornih zakona i praksi ugovaranja kako bi se postigla dosljednost i učinkovitost među državama članicama. EGSO naglašava da treba poboljšati kvalitetu statističkih podataka o troškovima proizvodnje koje snose poljoprivrednici i o cjenovnim maržama.

1.6. Visoke cijene energije utječu na poduzeća i gospodarsku djelatnost u ruralnim područjima. Nesigurnost je dovela do smanjenja poticaja za ulaganje i do povećanja praga za zapošljavanje radnika. Zbog toga bi se mogle smanjiti prilike za zapošljavanje, osobito u udaljenim i ruralnim područjima, u kojima rijetko postoje alternativne prilike za zapošljavanje. Razvoj energetske infrastrukture podupire stvaranje novih mogućnosti zapošljavanja, a može biti i alternativni izvor prihoda za poljoprivrednike i druge subjekte u ruralnim područjima.

1.7. EGSO ističe da su budućnost i prosperitet ruralnih područja od presudne važnosti za sigurnost opskrbe hranom, stratešku autonomiju ([1]) i otpornost Europe, kao i za održivu kombinaciju izvora energije, koja doprinosi energetskoj neovisnosti EU-a. EGSO smatra da je važno posvetiti se provedbi ciljeva dugoročne vizije za ruralna područja EU-a ([2]). Nadalje, EGSO naglašava važnost održavanja i razvoja ruralne infrastrukture u čitavom EU-u. Ispravna i dobro održavana infrastruktura poboljšava otpornost i omogućuje prilagodbu na krizu koja se mijenja.

1.8. EGSO ističe da je u svrhu postizanja pravedne i djelotvorne energetske tranzicije u ruralnim područjima nužno prepoznati i promicati ulogu lokalnih i regionalnih energetskih zajednica ([3]). EGSO smatra da energetske zajednice nude brojne mogućnosti, a zajednice za obnovljivu energiju smatra osobito zanimljivima s ruralnog gledišta. Poticanje lokalnih i regionalnih energetskih zajednica mora biti popraćeno jednostavnim pristupom, administrativnom fleksibilnošću i smanjenjem administrativnog opterećenja. Važno je da se te vrste projekata u ruralnim područjima podupiru i sredstvima EU-a.

1.9. EGSO ističe važnost uštede energije i energetske učinkovitosti kako u privatnoj tako i u javnoj potrošnji. To se, među ostalim, može postići energetskom obnovom zgrada, ulaganjima u nove strojeve i druge tehnologije te provođenjem poljoprivrednih djelatnosti s manjom potrošnjom energije.

2. **Uvod**

2.1. Okrutni, ničim izazvani, neopravdani i nelegitimni ruski rat protiv Ukrajine uzrokovao je dosad neviđenu energetsku krizu za EU. Cijene energije počele su brzo rasti u jesen 2021., a nakon izbijanja rata krajem veljače 2022. došlo je do naglog porasta. Cijene energije koje su se naglo povećale uzrokovale su poteškoće za građane i poduzeća diljem EU-a. Porast cijena energije i rizici od poremećaja u opskrbi energijom među glavnim su problemima koji su tijekom posljednje godine izazivali zabrinutost u EU-u i zbog kojih je na razini EU-a i država članica poduzet široki raspon mjera. EU istodobno provodi ambiciozni prelazak na ugljično neutralno gospodarstvo. Svrha ovog mišljenja jest podrobno ispitati utjecaj visokih cijena energije na poljoprivredni sektor i ruralna područja te iznijeti preporuke za ublažavanje negativnih posljedica.

2.2. Poljoprivredni sektor, koji je strateški sektor za EU i ključni dio naših ruralnih područja, uvelike je zahvaćen visokim cijenama energije. Poljoprivredna proizvodnja zahtijeva velike količine energije, izravno ili neizravno, putem uporabe energetski intenzivnih ulaznih materijala za proizvodnju, osobito gnojiva. Porast cijena energije značajno je utjecao na troškove poljoprivredne proizvodnje te je doveo do porasta tržišne nesigurnosti. Zbog toga se brojni poljoprivrednici suočavaju s financijskim problemima i poteškoćama u daljnjem obavljanju svojih djelatnosti.

2.3. Mnoge poljoprivredne djelatnosti, a time i potrošnja energije, imaju sezonski karakter. Tijekom sezone potrošnju energije često je teško prilagoditi povećanju cijena ili nestašicama energije. Tijekom sezone rasta potrebno je provoditi navodnjavanje i druge prakse upravljanja vodama, a strojevi za rad u polju moraju biti na terenu u odgovarajuće vrijeme. Brzi porast cijena uzrokuje nepredviđene troškove i može predstavljati rizik za likvidnost i profitabilnost poljoprivrednih gospodarstava i drugih djelatnosti u ruralnim područjima.

([1]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Strateška autonomija te sigurnost i održivost opskrbe hranom” (SL C 105, 4.3.2022., str. 56.).
([2]) https://rural-vision.europa.eu/index_hr.
([3]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Energetska i digitalna tranzicija u ruralnim područjima” (SL C 486, 21.12.2022., str. 59.).

2.4. Visoke cijene energije u ruralnim su područjima dovele do povećanja troškova osnovnih potreba, kao što su grijanje, električna energija, logistika i prijevoz. Ruralna područja često imaju ograničeni pristup energetskoj infrastrukturi, a daljine koje se moraju prijeći često su prevelike. To je stanje znatno opteretilo ruralno stanovništvo i poduzeća u ruralnim područjima. Prosječni dohodak u ruralnim područjima niži je od dohotka u gradskim područjima ([4]). Stanovništvo ruralnih područja izloženo je većem riziku od socijalne isključenosti i energetskog siromaštva. To je stanje također uzrokovalo poteškoće za poslovanje poduzeća u ruralnim područjima i njihovu konkurentnost. Visoke cijene energije dodatno su otežale pristup ruralnih zajednica cjenovno pristupačnim i pouzdanim izvorima energije. To povećava rizik od siromaštva u ruralnim područjima.

2.5. Brze tržišne promjene utječu na čitavo društvo. Previranja na energetskim tržištima predstavljaju značajan izvor inflacije unutar EU-a. Usklađeni indeks potrošačkih cijena za električnu energiju, plin i ostala goriva u 2022. bio je u prosjeku 60 % viši u usporedbi s razinom cijena u 2020. U poljoprivredi je povezana promjena u cijenama energije bila još viša. Općenito, cijene energije u poljoprivredi tijekom istog dvogodišnjeg razdoblja porasle su za 86 % ([5]).

3. **Utjecaj visokih cijena energije na poljoprivredni sektor**

3.1. Brzina promjena uočena na tržištu energije u EU-u u 2021. i 2022. najjasnije se odražava u promjenama cijena prirodnog plina. Budući da je plin značajan izvor toplinske energije te da se na temelju njega određuju cijena na tržištu električne energije u EU-u, cijena prirodnog plina dovoljan je pokazatelj općenitog kretanja cijena energije. Kad je riječ o poljoprivredi, prirodni plin važan je ulazni materijal u proizvodnji dušičnih gnojiva. Uz kretanja na tržištu prirodnog plina, globalni razvoj cijena nafte doveo je do brzog povećanja cijena goriva. Istodobno povećanje cijena nafte i plina ostavilo je mnogo veće posljedice po poljoprivredu.

3.2. Za poljoprivrednike utjecaj rastućih cijena energije potječe iz izravnih troškova proizvodnje, intermedijarnih proizvoda i potrošnje kućanstva. Općenito, cijena energije u poljoprivrednoj proizvodnji u 2022. bila je 86 % viša nego 2020. Najveće je povećanje zabilježeno za goriva za grijanje, čija se cijena povećala za 225 % u usporedbi s 2020. Usporedivo povećanje cijena gnojiva iznosilo je 142 %, a električne energije 72 % ([6]).

3.3. Ukupni troškovi proizvodnje u poljoprivredi bili su znatno viši zbog povećanih cijena ulaznih materijala. Fleksibilnost potražnje za glavnim poljoprivrednim ulaznim materijalima vrlo je niska, što podrazumijeva da su promjene u potražnji manje u usporedbi s promjenom cijena.

3.4. U poljoprivredi brze kratkoročne promjene cijena često ostavljaju vrlo malo prostora za prilagodbu, ovisno o sektoru ili vrsti poljoprivrednog sustava. Razmjerno značajan udio ukupne uporabe ulaznih materijala u poljoprivredi otpada na energiju i gnojiva. Prema podatcima Eurostata ([7]), udio energije u poljoprivrednom sektoru EU-a u 2022. iznosio je 13,2 %. Nadalje, zabilježeno je povećanje cijena ostalih ulaznih materijala za poljoprivredu.

3.5. Kad je riječ o poljoprivredi u EU-u, troškovi gnojiva u 2022. porasli su za 103 % u usporedbi s 2020. Budući da je zabilježeno povećanje cijena nešto više u usporedbi s promjenama troškova, ukupna količina gnojiva upotrijebljenih u proizvodnji u 2022. bila je niža nego 2020., dok su ukupni troškovi energije u istom razdoblju bili su viši za 66 %. Zbog toga je potrošnja energije u poljoprivredi također bila niža u 2022. ([8]).

3.6. Nestabilne cijene energije imaju srednjoročne i dugoročne posljedice. Srednjoročno povećanje troškova proizvodnje zbog viših cijena energije može ubrzati tempo strukturnih promjena u poljoprivredi, kako u smislu napuštanja poljoprivrednih gospodarstava tako i u pogledu promjena u proizvodnji. Ti su učinci slični onima u drugim djelatnostima u ruralnim krajevima. Dugoročno povećanje cijena energije ubrzava promjene prema djelotvornijim ili učinkovitijim proizvodnim praksama koje su ekonomičnije u smislu prirodnih resursa ili ulaznih materijala.

([4]) Regionalni godišnjak Eurostata 2023.
([5]) Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/prc_hicp_manr), vlastiti izračuni.
([6]) Ekonomski računi u poljoprivredi, Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/apri_pi15_ina/default/table?lang=en), vlastiti izračuni.
([7]) Ekonomski računi u poljoprivredi (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/aact_eaa01/default/table?lang=en).
([8]) Ekonomski računi u poljoprivredi (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/aact_eaa01/default/table?lang=en), vlastiti izračuni.

4. **Utjecaj visokih cijena energije na ruralna područja**

4.1. Konkretni čimbenici koji utječu na energetsku inflaciju razlikuju se ovisno o regiji, zemlji i pojedinačnim okolnostima. Utjecaj rastućih cijena energije veći je u ruralnim područjima u usporedbi s prigradskim i gradskim područjima, osobito zbog viših troškova distribucije i isporuke, ograničenog tržišnog natjecanja među pružateljima energije, izazova u pogledu energetske infrastrukture te zbog subvencija i razlika u politikama.

4.2. Brzorastuće cijene energije i visoka inflacija općenito doveli su do smanjenja kupovne moći potrošača. Dohodak i plaće općenito ne rastu dovoljno brzo kako bi držali korak s brzim povećanjem inflacije.

4.3. U 2022. prosječna cijena električne energije u EU-u koju su plaćali potrošači bila je 44 % viša nego 2020. U istom razdoblju potrošačka cijena plina bila je 72 % viša, dok je cijena toplinske energije bila viša za 24 %. Relativni udio sveukupnih izdataka za potrošnju koji se odnose na električnu energiju, plin i ostala goriva porastao je u razdoblju od 2020. do 2022. ([9]).

4.4. Visoke cijene energije dovele su do povećanja troškova života ruralnog stanovništva. To može utjecati na njihovu sposobnost da si priušte osnovne potrebe, kao što su grijanje, električna energija i prijevoz. Rastuće cijene energije doprinose ruralnom siromaštvu. Pojedinci ili kućanstva ne mogu kupiti dovoljno energije. To može dovesti do manjeg pristupa pouzdanoj energiji za grijanje, hlađenje, rasvjetu i ostale osnovne energetske potrebe. Energetsko siromaštvo može imati štetne učinke na zdravlje, obrazovanje i općenito kvalitetu života u ruralnim područjima, osobito među ranjivim skupinama stanovništva i starijima.

4.5. Visoke cijene energije također utječu na poduzeća i gospodarsku djelatnost u ruralnim područjima. Osim poljoprivrede, brojna poduzeća koja posluju u ruralnim područjima zahvaćena su tom situacijom. Nesigurnost je dovela do smanjenja poticaja za ulaganje i do povećanja praga za zapošljavanje radnika. Sektor turizma, koji je važan u brojnim ruralnim područjima, također osjeća posljedice visokih cijena energije. Zbog toga bi se mogle smanjiti prilike za zapošljavanje, osobito u udaljenim i ruralnim područjima, u kojima rijetko postoje alternativne prilike za zapošljavanje.

5. **Opće napomene**

5.1. EGSO napominje da su Europska komisija i države članice uvele niz mjera u svrhu suzbijanja posljedica rastućih cijena energije. Te mjere uključuju, među ostalim, izvanredne pakete potpore poljoprivrednicima koji su najviše pogođeni stanjem u Ukrajini 2022. i trajno visokim ulaznim troškovima u 2023., više gornje granice za ograničene iznose potpore poljoprivrednicima, fleksibilnost i moguću potporu poduzećima pogođenima rastućim troškovima energije te privremeno ukidanje pristojbi na gnojiva, uz iznimku gnojiva podrijetlom iz Rusije i Bjelorusije. Rast cijena energije također potiče ulaganja u alternativne izvore energije u poljoprivredi. Sve je više poticaja za poboljšanje precizne poljoprivrede. Skupe tehnologije isplatit će se u kratko vrijeme i omogućavati sve veći povrat u kratkoročnom razdoblju.

5.2. EGSO podržava Komisijine inicijative čiji je cilj smanjivanje ovisnosti o ulaznim materijalima i izvorima energije koji se temelje na fosilnim gorivima. Kako proizlazi iz Komunikacije o dostupnosti i cjenovnoj pristupačnosti gnojiva ([10]), Komisija će promicati bolji pristup organskim gnojivima i hranjivim tvarima iz recikliranih tokova otpada, posebno u regijama s niskom razinom upotrebe organskih gnojiva, pružati potporu pretvorbi europske industrije dušičnih gnojiva u industriju koja se temelji na amonijaku proizvedenom upotrebom čistog vodika i vodika iz nefosilnih izvora te osigurati stabilno i funkcionalno regulatorno okruženje kojim se uređuje proizvodnja čistog i niskougljičnog vodika, čime će se osigurati brz razvoj tržišta za gnojiva koja se temelje na čistom i niskougljičnom vodiku. Europska komisija mora u budućem ZPP-u posvetiti više pozornosti promicanju upotrebe organskih gnojiva putem programa zaštite okoliša kojima se nagrađuju poljoprivrednici.

5.3. EGSO napominje da bi države članice, umjesto nacionalnih *ad hoc* odgovora politike, trebale poboljšati uporabu instrumenata u okviru nacionalnih strateških planova za ZPP u svrhu suzbijanja krize uzrokovane naglim promjenama na tržištu. Iz preispitivanja ([11]) proizlazi da samo 14 država članica provodi instrumente za upravljanje rizikom u okviru ZPP-a u svojim nacionalnim strateškim planovima za ZPP. Ti bi instrumenti trebali uključivati osiguranje troškova ili druge mjere usmjerene na troškove. Instrumentima koji su trenutačno odobreni u okviru planova uglavnom se upotpunjuju programi osiguranja usmjereni na gubitak usjeva ili druge posljedice povezane s vremenskim prilikama. Međutim, postoji i jedan primjer upotrebe alata za stabilizaciju prihoda u odobrenim nacionalnim strateškim planovima u okviru ZPP-a.

([9]) Izdaci za potrošnju kućanstava, Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_co3_p3/default/table?lang=en), vlastiti izračuni.
([10]) COM(2022) 590 final.
([11]) Radni dokument Instituta Thünen 191a.

5.4. EGSO ističe da brzi porast cijena, što podrazumijeva brzi porast troškova proizvodnje, također predstavlja izazov za mehanizme zajedničke poljoprivredne politike (ZPP). Izravne subvencije u okviru ZPP-a često su opravdane kao alat za stabilizaciju prihoda poljoprivrednika u kontekstu brzih promjena na tržištu. Međutim, trenutačnim ZPP-om ne može se u dovoljnoj mjeri uzeti u obzir utjecaj brzog rasta troškova proizvodnje na poljoprivredu. Zbog toga EGSO predlaže da Komisija razmotri uključivanje protucikličkih elemenata s dostatnim financijskim sredstvima u instrumente ZPP-a nakon 2027. Protucikličkim mjerama razine potpore u većoj bi se mjeri uskladile s tržišnim kretanjima te bi se ojačala zaštita od rastućih troškova i pada dobiti.

5.5. EGSO snažno podupire zamisao prema kojoj bi se ugovornim praksama unutar lanca opskrbe hranom trebale u većoj mjeri uzimati u obzir fluktuacije troškova proizvodnje u primarnoj proizvodnji. Ugovori povezani s lancem opskrbe hranom često su nepromjenjivi i njima se u nedostatnoj mjeri uzimaju u obzir troškovi proizvodnje koji se brzo mijenjaju. EGSO jasno ističe da se stanje mora poboljšati. EGSO poziva na usklađivanje raznih ugovornih zakona i praksi ugovaranja kako bi se postigla dosljednost i učinkovitost među državama članicama.

5.6. Cilj zelenog plana EU-a i njegove strategije „od polja do stola” jest smanjenje uporabe neorganskih dušičnih gnojiva u poljoprivredi. Ključni je cilj smanjenje ovisnosti poljoprivrede EU-a o dušičnim gnojivima fosilnog podrijetla. Povećanje uporabe recikliranih hranjivih tvari i nefosilnih izvora dušika donijelo bi koristi za okoliš te stvorilo nove prilike za poslovanje i ulaganje na regionalnoj razini ([12]). To je također važno za postizanje cilja ugljične neutralnosti do 2050.

5.7. EGSO ističe potrebu za poboljšanom usklađenosti politika u svrhu ubrzavanja zelene tranzicije, osobito u pogledu dekarbonizacije i nefosilnih izvora energije. Osim poljoprivredne i ruralne politike, ti se ciljevi moraju u većoj mjeri uzeti u obzir u okviru drugih sektorskih politika. To također zahtijeva bolju uporabu programa za ulagački i poduzetnički kapital izvan proračuna EU-a. Kako bi se zajamčila dosljednost politika, potrebno je provesti procjenu učinka na ruralna područja za sve programe politike.

5.8. EGSO ističe da su budućnost i prosperitet ruralnih područja od presudne važnosti za sigurnost opskrbe hranom, stratešku autonomiju ([13]) i otpornost Europe, kao i za održivu kombinaciju izvora energije, koja doprinosi energetskoj neovisnosti EU-a. EGSO poziva Komisiju i države članice da dodatno podrže ruralna područja u širenju održive proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, među ostalim uklanjanjem postojećih prepreka, decentralizacijom sustava proizvodnje i skladištenja, jačanjem energetskih mreža i osposobljavanjem kvalificiranih stručnjaka, kao i promicanjem upotrebe obnovljivih izvora energije kao sredstva za doprinos energetskoj autonomiji, diversifikaciji prihoda i borbi protiv energetskog siromaštva i klimatskih promjena.

5.9. EGSO naglašava važnost održavanja i razvitka ruralne infrastrukture u čitavom EU-u. Ispravna i dobro održavana infrastruktura poboljšava otpornost i omogućuje prilagodbu na krizu koja se mijenja. Sveobuhvatna širokopojasna mreža u svim ruralnim područjima neophodan je element infrastrukture. Širokopojasna mreža smanjuje potrebu za putovanjem na posao i s posla, čime se stvaraju bolji uvjeti za rad na daljinu. Osim toga, poboljšava uvjete rada u ruralnim poduzećima, čime izravno doprinosi zapošljavanju u ruralnim područjima.

5.10. EGSO ističe da su obnovljiva energija i promicanje lokalne proizvodnje energije i energetskih zajednica važan dio dugoročne vizije za ruralna područja EU-a ([14]). EGSO smatra da je važno posvetiti se provedbi ciljeva dugoročne vizije za ruralna područja EU-a. U tom pogledu EGSO prima na znanje važnost inicijativa kao što je Pakt za ruralna područja ([15]), kojim se jača višerazinsko upravljanje, olakšava suradnja između dionika te aktivno doprinosi promicanju obnovljive energije i održivog razvoja u poljoprivrednom sektoru i ruralnim područjima.

([12]) Informativno izvješće Europskog gospodarskog i socijalnog odbora „Koristi od ekstenzivnog stočarstva i organskih gnojiva u kontekstu europskog zelenog plana”.
([13]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Strateška autonomija te sigurnost i održivost opskrbe hranom” (SL C 105, 4.3.2022., str. 56.).
([14]) Komunikacija Komisije – Dugoročna vizija za ruralna područja EU-a (COM(2021) 345 final).
([15]) https://rural-vision.europa.eu/rural-pact_en.

5.11. EGSO naglašava da je u svrhu postizanja pravedne i djelotvorne energetske tranzicije u ruralnim područjima nužno prepoznati i promicati ulogu lokalnih i regionalnih energetskih zajednica ([16]). Energetske zajednice predstavljaju nove oblike proizvodnje i potrošnje energije. EGSO smatra da energetske zajednice nude brojne mogućnosti, a zajednice za obnovljivu energiju smatra osobito zanimljivima s ruralnog gledišta. Postoji nekoliko primjera energetskih zajednica koje dobro funkcioniraju, kao što su Wildpoldsried ([17]), Elektrizitätswerke Schönau ([18]), Mutterscholz ([19]) te Claremorris and Western District Energy Co-Op ([20]).

5.12. Ulaganja u bioplin, energiju vjetra, solarnu energiju i ostale oblike obnovljive energije doprinose smanjenju ovisnosti o fosilnim gorivima i poboljšavaju energetsku samodostatnost u EU-u. Ta je ulaganja potrebno povećati, osobito na poljoprivrednim gospodarstvima. Na temelju tih ulaganja lokalne i regionalne energetske mreže mogle bi stabilizirati tržište energije i pružiti zaštitu od tržišnih previranja, osobito za potrošače u ruralnim područjima, poljoprivrednike i mala poduzeća.

5.13. EGSO naglašava važnost uštede energije i poboljšanja energetske učinkovitosti. Osim ostalih koristi, ušteda energije može doprinijeti otpornosti na buduće krize. Postoje brojni načini za uštedu energije, kao što su bolja izolacija zgrada, bolja energetska učinkovitost, pametnija uporaba električne energije, različite opcije u pogledu mobilnosti i rad na daljinu. Kad je riječ o poljoprivredi, te mogućnosti uključuju, među ostalim, preciznu poljoprivredu, pogonski i energetski učinkovitije metode proizvodnje, kao i strojeve.

Bruxelles, 14. prosinca 2023.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora

Oliver RÖPKE

([16]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Energetska i digitalna tranzicija u ruralnim područjima” (SL C 486, 21.12.2022., str. 59.).
([17]) Tematska rasprava „Pakt za ruralna područja br. 1: obnovljiva energija u ruralnim područjima” (https://www.eesc.europa.eu/hr/agenda/our-events/events/rural-pact-1-renewable-energies-rural-areas).
([18]) https://www.ews-schoenau.de/ews/geschichte/.
([19]) Muttersholtz, Territoire à énergie positive.
([20]) https://claremorris-energy-coop.com/.